

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obrana před útoky zvířat z pohledu trestního práva

Jestliže je v současné době samotná problematika nutné obrany a jejích podmínek širokou veřejností stále ještě ne zcela pochopena, pak v případě ohrožení zvířetem to platí dvojnásob. Nepochybně je to způsobeno i odlišnou právní úpravou, kdy se současná právní věda striktně drží názoru, že útokem ve smyslu nutné obrany může být pouze zaviněné jednání člověka. Nebezpečné chování zvířat není útokem ve smyslu ustanovení o nutné obraně, vyjma situace, kdy je zvíře poštvané člověkem. V takovém případě je zvíře „živým nástrojem“ v rukou útočícího člověka. Jinak je třeba útok zvířete považovat za určitý druh nebezpečí, při jehož odvrácení je třeba aplikovat ustanovení o krajní nouzi.

Institut krajní nouze však obránci klade dosti přísné podmínky. Především je možno k jednání v krajní nouzi přistoupit pouze v případě, nešlo-li vzniklé nebezpečí odvrátit jinak (podmínka subsidiarity) a zároveň následek způsobený jednáním v krajní nouzi nesmí být stejně závažný, nebo dokonce závažnější než ten, který hrozil (podmínka proporcionality). Pomineme-li například malá plemena psů, jichž se lze relativně účinně zbavit okřiknutím či odkopnutím, osobně se domnívám, že splnění těchto dvou podmínek při obraně před bojovým plemenem psa je takřka nemožné. *„Předně by totiž ohrožená či případně již napadená osoba měla „zjišťovat“, zda jde o psa poštvaného, či nikoliv. Poté, nebyl-li poštván, by měla vyhodnotit, zda se může napadení vyhnout. V praxi tedy patrně nejčastěji spočítat si, zda je schopna mu utéct, vylézt na nejbližší strom apod. Pokud uzná, že to možné není, měla by zvažovat, zda reakcí na útok nezpůsobí vyšší škodu, než mu hrozí útokem. Trochu s nadsázkou řečeno, měla by spočítat, zda její prokousnutá ruka je pro společnost cennější než zastřelený šampion.“*[1] Takovýto teoretický myšlenkový proces ale nutně proběhne jen v hlavě zákonodárce, který se snaží za každou cenu „spravedlivě“ vyřešit střet dvou zákonem chráněných zájmů. Každý, kdo byl někdy napaden rozzuřeným psem, však jistě vypoví, že ve chvíli ohrožení nemají takovéto úvahy a zvažování v mysli člověka místo. Navíc je třeba vzít v potaz, že zvláště bojová plemena psů mají stisk čelistí rovnající se hodnotě asi 1700 newtonů. Pro srovnání - svaly v lidské čelisti dosahují úrovně maximálně 600 newtonů.[2] Některá plemena jako například rotvajleři také lépe snášejí bolest, resp. při nervovém vzrušení těmto psům částečně chybí útlumová složka. Když k tomu ještě připočteme schopnost rychlé reakce při „útku“, jež je výrazně vyšší než u lidí, nemohu se ubránit pocitu, že obránce se zde nachází ve stejné situaci, ne-li ještě v horší co do následků, jako kdyby proti němu útočil například člověk s bodnou zbraní. Domnívám se, že podmínka subsidiarity (například útěk), je také daleko spíše splnitelnější v případě útoku člověka nežli psa.

Tento rigidní postoj trestněprávní nauky v tom smyslu, že útokem může být pouze jednání člověka, pramení patrně také z určitého dogmatu, že nejnebezpečnější útok a nejcitelnější následky může způsobit svým jednáním pouze člověk. Tomu ale odporují všechna výše uvedená fakta o způsobu útoku, síle a dalších faktorech ovlivňujících výsledný „boj“ s nebezpečným psem.

Pokud by někdo považoval tuto mou úvahu i další mnou formulovaná fakta o možnosti napadení člověka psem za poněkud přehnaná či nadnesená, pak lze odkázat na relativně nedávný judikát Nejvyššího soudu týkající se tohoto problému, kdy *„byl obviněný L. D. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví...jako spolujatel tří psů rasy amerického pitbula... řádně nezajistil oplocení svého pozemku, z něhož psi utekli, přičemž ... před vraty sousedního objektu společnosti M. napadli hlídače R. K., a způsobili mu mnohočetná poranění obličeje a krku s porušením cév, s následným vznikem významné vzduchové embolie a krevní ztráty, v důsledku nichž poškozený na místě*

zemřel.“[3] Nejvyšší soud dále konstatoval, že „psi jsou obecně nebezpečnými zvířaty způsobilými bez dostatečného dozoru a ostrahy druhým osobám způsobit zranění či smrt. Je též nutné poznamenat, že nebylo potřebné zkoumat v daném případě ani to, zda právě jím chovaná konkrétní plemena jsou více nebezpečná než psi jiní, protože k vážnému poškození zdraví či ke smrti člověka může dojít v případě pokousání psem plemene i méně nebezpečného. Konkrétně tuto skutečnost nebylo nutné prokazovat, neboť ji lze považovat za obecně známou, historicky danou lidskou zkušenost.“[4]

Samozřejmě, že i v případě krajní nouze, je možno psa zabít, pakliže nešlo nebezpečí odvrátit jinak. Tato formulace však už implikuje, že pro beztrestné zabití (například zastřelení) psa je třeba, aby tento se na nás vrhl a tím pádem již bylo nemožné utéci či se skrýt atp. Člověku, který si je vědom objektivní přesily bojového plemene psa, však musí být jasné již ve chvíli, kdy tento proti němu běží, že pokud ho nezneškodní dříve, než pes zahájí fyzický útok, bude mít obránce jen pramalou šanci vyjít z tohoto boje bez zranění. Právě do takovéto slepé uličky však současná úprava obránce žene, neboť v případě, že pes ještě nepřišel s člověkem do fyzického kontaktu (rozuměj boje), měl by obránce předně pomýšlet například na útek. Bylo by opakováním uvádět zde důvody, proč by se takový útek zcela jistě nezdařil a proč by došlo ke střetu, při němž by však možnosti obrany člověka byly již dosti chabé. Zvažování podmínek krajní nouze člověkem při ohrožení je zde v rozporu s naprosto instinktivní lidskou obranou proti takovýmto nebezpečným zvířatům, jejichž provedení útoku a zejména následky jsou daleko více blízké útoku člověka než jen obecně formulovaného nebezpečí ve smyslu krajní nouze.[5] Napadený člověk, jenž při obranném jednání nesplní podmínku subsidiarity a proporcionality a útočícího psa například zabije, se tak zde ocitá v roli obviněného před trestním soudem (jako pachatel trestného činu poškození cizí věci dle § 228 TrZ), kde si v rámci dokazování vyslechne úvahy, zda nebylo možno spíše utéct či se snad jen schoulit do klubička a přečkat do doby, než o něj pes ztratí zájem. Je otázka, zda takový člověk, až se stane v budoucnu svědkem útoku psa na člověka, vyrazí onomu člověku na pomoc, či si to raději rozmyslí.

V poslední době jsme svědky častých diskusí a návrhů na zpřísnění postihu trestné činnosti páchané na zvířatech, myslím si však, že stejně aktuální je uvažovat i o prostředcích ochrany lidí před nebezpečnými zvířaty. Ačkoliv majitelé rizikových plemen psů[6] se zvláště na internetových diskuzích zaštitují statistikou, která tvrdí, že napadení psem skončilo smrtí od roku 2000 asi „jen“ v sedmi případech, už jaksi zapomínají dodat, že samotné napadení je naopak velmi časté. Taktéž je možno u těchto mnohdy nekvalifikovaných majitelů rizikových plemen vysledovat často extrémní názory spočívající v tvrzení, že chyba není na straně psa, ale příčinou problémů je vždy člověk. Pokud tímto „problémem“ mají na mysli i jen existenci člověka nacházejícího se v blízkosti psa, pak s nimi musíme souhlasit. „Ve studii, kterou realizoval Státní zdravotní ústav na vybraných pražských školách, téměř 40 % žáků uvedlo, že do 12 let svého věku bylo pokousáno psem (často se jednalo o vlastního nebo známého psa), přičemž čtvrtina těchto zranění vyžadovala lékařské ošetření. Tyto údaje odpovídají zjištěním amerických studií, které uvádějí, že každé druhé dítě stejné věkové skupiny v USA bylo poraněno psem.“[7] Poranění, která při útoku způsobí pes, vedou také poměrně často ke vzniku vážného infekčního onemocnění. I přestože nejsem zastáncem častých novelizací, které v důsledku vedou jen ke stále větší neinformovanosti laické veřejnosti, domnívám se, že v tomto případě je namísto uvažovat o možnosti zahrnutí napadení zvířetem pod pojem útok ve smyslu ustanovení o nutné obraně, a tedy nutnou obranu zde připustit. Názoru, že ohrožení zvířetem není útokem ve smyslu nutné obrany, nahrával i fakt, že po dlouhou dobu bylo zvíře považováno dle občanského zákoníku za věc. Nicméně současný občanský zákoník již zvířeti přiznává výsadnější postavení, když ho charakterizuje jako smysly nadaného živého tvora[8], a tak je třeba zde logicky poukázat i na potřebu vhodnější úpravy obrany před ním. V citovaném článku autoři nastiňují ještě možnost, „zda by nebylo možné připustit nutnou obranu proti nikoliv úmyslnému, ale nedbalostnímu jednání (útok) člověka, jenž měl o psa dbát, a přesto dopustil napadení jiné osoby.“[9] Ačkoliv bychom museli na základě tohoto návrhu připustit útok ve formě nedbalostního jednání, i takovou

myšlenku považují za správnou, respektive lépe vyjadřující skutečnost napadení osoby psem. Člověku v takové situaci by uvedená potenciální právní úprava pomohla se zbavit zbytečných úvah a raději si účinně chránit zdraví a život, jež koneckonců patří k nejdůležitějším zájmům chráněným trestním zákonem.

Martin Tomášek,
student 5. ročníku PF ZČU

e-mail: TOMASEK41@seznam.cz

-
- [1] KUČERA, Pavel a Milan RICHTER. Za vraždu králíka doživotí? In: Trestní právo, roč. 10, č. 4, 2005, s. 2-3.
- [2] LP Dental. Síla stisku zubů čelistmi u zvířat [online]. 2014 [cit. 2016-03-16]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
- [3] Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 3. 2007, sp. zn. 8 Tdo 257/2007.
- [4] Tamtéž.
- [5] KUČERA, Pavel, RICHTER, Milan. Za vraždu králíka doživotí? In: Trestní právo, roč. 10, č. 4, 2005, s. 2-
- [6] Rizikovými plemeny psů je třeba chápat především bojová plemena. Bohužel pojem „bojová plemena“ není v současné době upraven žádným právním předpisem ani tzv. kynologickými standardy, a tak je třeba vycházet ze subjektivního vnímání veřejnosti. Především jsou takto uváděni např. dobrmani, pitbulové, rotvajleři, stafordšírští teriéři atp. Nutno však podotknout, že vážné poškození zdraví či smrt mohou způsobit i méně nebezpeční psi, jak už ostatně bylo uvedeno v citovaném judikátu.
- [7] JANOUŠEK, Stanislav, Zuzana ZVADOVÁ a Miloslav KODL. Psi Praha: Státní zdravotní ústav, 2003. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
- [8] § 494 Občanský Zákoník.
- [9] KUČERA, Pavel, RICHTER, Milan. Za vraždu králíka doživotí? In: Trestní právo. roč. 10, č. 4, 2005, s. 2-3.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)